

Psykiatri uden for psykiatrisk afdeling

Nyborg, d. 21.03.2018

- Overlæge på psykiatrisk afdeling
- Del af PSP
- Psykiatrisk konsulent i dobbeltdiagnosetilbud
- Psykiatrisk konsulent i arrester og fængsler
- Medlem af udsatteråd

- PSP
- Tavshedspligt
- Dobbeldiagnose
- Retspsykiatri og behandlingsdom
- Farlighed
- Radikalisering

PSP

- Odense første kommunale PSP-samarbejde
- Politi nu ledende myndighed
- Retspsykiatri og Kriminalforsorg faste medlemmer
- Tidligere Operativgruppemedlem, nu Styregruppemedlem

Psykiatriens rolle i samfundet

- Ikke kun sygdomsbehandling
- Også retshåndhævelse og socialt ansvar
- Mange interesser
- Understøtte samfundsordenen

Psykiatrifaglige vinkel, hindringer.

PSP

- ”Patienten i centrum”,
- ”Det eksklusive tillidsforhold mellem behandler og patient”
- ”Tavshedspligten”
- Psykiatrien som et ”medicinsk speciale”
- Fokus på ”intrapsykiske konflikter”
- Fokus på ”neuropsykologi” og ”biologi”
- Akademisk identitet

Psykiatrifaglige vinkel, forudsætninger

PSP

- Erkendelse af flere interessenter i psykiatrien
- Erkendelse af især de dårligste patienters komplicerede problemer og funktionstab
- Erkendelse af kriminalitet, misbrug og socialt funktionstab som resultat af psykisk sygdom, eller i det mindste som hyppigt tilstedeværende, samtidige fænomener
- Erkendelse af vore patienters sårbarhed i forhold til totalitære tankesæt
- Erkendelse af vigtigheden af, og respekt for, andre instansers arbejde

Psykiatrifaglige vinkel, udbytte PSP

- Mulighed for at hjælpe patienter, der enten ikke tidligere kunne hjælpes, eller ikke tidligere var kendt af psykiatrien; men ikke et arbejdsredskab, der kan eller skal løse hyppigt forekommende problemstillinger
- Synergi, når patienter, brugere, borgere hjælpes på flere fronter samtidig
- Større indblik i andres arbejde fører til større respekt
- Netværksdannelse, der letter også det uformelle samarbejde

Tavshedspligt

Oprindelig formulering

- Kun undtagelse hvis:
- Hindre alvorlig forbrydelse
- Hindre uskyldig bliver dømt
- Hindre trusler mod statens sikkerhed
- Men ikke kønssygdomme og faderskabsbestemmelse

Lov om social service

- **§ 153.** Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, **skal underrette kommunalbestyrelsen**, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage,
 - 1) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
 - 2) at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
 - 3) at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten, eller
 - 4) at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.
- Stk. 2. Ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold kan fastsætte regler om underretningspligt for andre grupper af personer, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til forhold eller grund til at antage, at der foreligger forhold, som bevirker, at der kan være anledning til foranstaltninger efter denne lov. Ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold kan endvidere fastsætte regler om, at andre grupper af personer har underretningspligt efter stk. 1, nr. 2, i forbindelse med aktiviteter uafhængigt af deres erhverv.

Sundhedsloven

- **§ 43.** Med patientens samtykke kan sundhedspersoner til andre formål end behandling videregive oplysninger om patientens helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til myndigheder, organisationer, private personer m.fl.
- Stk. 2. Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan **uden patientens samtykke** ske, når
- 1) det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives og oplysningen må antages at have væsentlig betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling,
- 2) videregivelsen er nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, sundhedspersonen eller andre eller
- 3) videregivelsen er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- og kontrolopgaver.
- Stk. 3. Den sundhedsperson, der er i besiddelse af en fortrolig oplysning, afgør, hvorvidt videregivelse efter stk. 2 er berettiget.
- Stk. 4. Såfremt der videregives oplysninger efter stk. 2, nr. 2, skal den, oplysningen angår, snarest muligt herefter orienteres om videregivelsen og formålet hermed, medmindre orientering kan udelades efter anden lovgivning eller af hensyn til offentlige eller private interesser svarende til dem, der beskyttes i denne lovgivning.

Forvaltningsloven

- Forvaltningslovens § 28, stk. 1: Oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold, herunder oplysninger om race, religion og hudfarve, om politiske, foreningsmæssige, seksuelle og strafbare forhold samt oplysninger om helbredsforhold, væsentlige sociale problemer og misbrug af nydelsesmidler og lignende, må ikke videregives til anden forvaltningsmyndighed.
- Forvaltningslovens § 28, stk. 2: Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan dog ske, når:
 - Den, oplysningen angår, har givet samtykke,
 - Det følger af lov eller bestemmelse fastsat i henhold til lov, at oplysningen kan videregives
 - **Videregivelsen sker til varetagelse af private eller offentlige interesser, der klart overstiger hensynet til de interesser, der begrunder hemmeligholdelse, herunder hensynet til den oplysningen angår, eller**
 - Videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling eller er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolopgaver

Retsplejeloven

- § 114 stk. 2 Politidirektøren skal virke for at etablere et samarbejde mellem politiet, de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for sociale udsatte personer.
- § 115 Politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til politiets samarbejde med de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen over for socialt udsatte personer
- Stk. 2 I samme omfang som i stk. 1 kan en myndighed videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1 Oplysningerne må i forbindelse med de nævnte former for samarbejde ikke videregives med henblik på efterforskning af straffesager
- Stk. 3 Inddrages selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet eller social- og behandlingspsykiatrien, i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, kan der i samme omfang som nævnt i stk. 1 og 2 udveksles oplysninger mellem myndighederne og institutionerne
- Stk. 4 De myndigheder og institutioner, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, er ikke forpligtet til at videregive oplysninger efter stk. 1-3
- § 115 a Politiet kan videregive fortrolige oplysninger vedrørende personer, der er fyldt 18 år, til forældre eller andre, herunder familiemedlemmer, der har lignende tætte relationer til den pågældende person, hvis videregivelsen må anses for nødvendig som led i en kriminalitetsforebyggende indsats over for personen.

Dobbeltdiagnosepatienter

Misbrug

- Anses ofte moralsk, og som et fænomen, der skal ophøre
- Men er snarere en livslang lidelse af periodisk karakter
- Selv vellykkede behandlingsforløb er oftest præget af tilbagefald

Misbrug blandt sindslidende

- Hovedsagelig alkohol og hash
- Sjældent faste misbrugsmønstre, men dog oftest et foretrukket stof

Misbrugere under indlæggelse på psykiatrisk afdeling

- Misbruger ofte under indlæggelsen, eller genoptager misbruget ved udskrivelsen
- Er ofte adfærdsforstyrrede på en regelbrydende måde.
- Misbrug i et afdelingsmiljø er smitsomt
- Misbrug fører en kultur med pres, plat, trusler og udnyttelse ind i afdelingen
- Misbrug modvirker behandlingen, og gør afte denne udsigtsløs.

Misbrugere i botilbud, væresteder, aktivitetstilbud og lignende

- Er ustabile, ofte kaotiske. Ofte bestemmes dagsordenen ikke af personalets planer, men af akutte problemstillinger
- Påvirker miljøet i negativ retning.
- Tager ofte en kriminell kultur ind i tilbuddet
- Er ofte en urimelig belastning for andre beboere eller brugere

Dobbeltdiagnoser, forklaring

- Stofmisbrug er årsag til psykisk sygdom
- Stofmisbrug er patientens forsøg på at behandle eller kompensere den psykiske sygdom (selvmedicineringshypotesen)
- Stofmisbrug og psykisk sygdom har fælles årsag
- Stofmisbrug og psykisk sygdom påvirker gensidigt hinanden og faciliterer hverandres opståen og udvikling i en dynamisk proces

Dobbeltdiagnose, dilemma

- Misbrugsbehandlere anser den psykiske lidelse som væsentligst, eller som en hindring for misbrugsbehandling
- Psykiatrien anser misbruget som væsentligst, eller som en hindring for psykiatrisk behandling

Behandlingsprincipper

- Sekventiel. Først det ene, så det andet
- Parallel. Begge dele samtidig, hver sit sted
- Integreret. Begge dele samtidig, samme sted

Retspsykiatri og behandlingsdom

Omfang

- 480 psykiatriske behandlingsdomme i 1980, 2100 i 2008, 2500 i 2010, nu 4500, 7 % øgning årligt i størsteparten af perioden, seneste år 10- 14%.
- I 1980 50 % skizofrene, nu 75 % (§16)
- 20 % af behandlingsdømte er kvinder.
- Over 80 % er dømt for voldskriminalitet.
- I 2025 alle skizofrene ?, i 2050 alle ?

Årsag

- Stigningen modsvares af, og forklares af mange, ved reduktionen i den almenpsykiatriske sengemasse.
- Der er sideløbende set et fald i tilsvarende kriminalitet begået af ikke-sindssyge.
- Der ses dog ændring af anmeldelsesmønster, 1/3 er §119.
- Generelt faldende kriminalitet, dog ikke §119.

Den "typiske" retspsykiatriske patient

- Sindssygdom, ofte misbrugsrelateret
- Kriminalitet, ofte omfattende og varieret
- Misbrug, tidlig debut, kompliceret
- Socialt marginaliseret, svagt netværk
- Dårlig begavelse, ingen uddannelse
- Mænd
- Overvægt af ikke etnisk danskere

Farlighed

- Vanskeligt at forudsige, især den alvorlige
- Knyttet til misbrug
- Knyttet til kontaktfunktion
- Rettet mod især de nærmeste
- Og hvis de nærmeste er socialpsykiatrisk personale, da mod dem.
- Ofte i psykiatrisk behandling, herunder i retspsykiatrien, men sjældent vellykkede forløb

Forudsigelse af farlighed

Aktuariske/historiske variable

- Tidligere voldsadfærd
- Ung alder ved første voldsadfærd
- Ustabilitet i parforhold
- Beskæftigelsesproblemer
- Misbrugsproblemer
- Alvorlig psykisk sygdom
- Psykopati
- Tidlige tilpasningsproblemer
- Personlighedsforstyrrelse
- Tidligere tilsynsovertrædelser

Forudsigelse af farlighed Kliniske/aktuelle variable

- Manglende indsigt
- Negative holdninger
- Aktive symptomer på alvorlig psykisk sygdom
- Impulsivitet
- Manglende behandlingsrespons

Forudsigelse af farlighed

Risikohåndtering/fremtidige variable

- Urealistiske fremtidsplaner
- Eksponering for risikosituationer
- Mangel på personlig støtte
- Manglende behandlingssamarbejde
- Stress

Hvad kan vi gøre

- Indlægge, og med længere varighed
- Fastholde i kontakt og behandling
- Tage misbrug alvorligt
- Opspore
- Styrke lavtærskeltilbud

Kan vi leve med øgende antal behandlingsdømte

-og hvem er vi?

- Er det værdigt for et samfund, at en voksende andel af psykisk syge omfattes af dom?
- Er psykisk syge mere kriminelle end ikke psykisk syge?
- Hvad siger øgende kriminalitet blandt psykisk syge om vores psykiatri, om vores socialpsykiatri, om vores sociale sikkerhedsnet, om vores samfund?
- Hvad gør det øgende antal behandlingsdømte ved det psykiatriske behandlingstilbud.

Hvad gør det ved de psykisk syge, at de får dom

- De stigmatiseres
- De indlægges på afdelinger med et forrået miljø med plat, trusler og misbrug. Men de indlægges, og oftest på et langt tidligere tidspunkt, og i længere tid end hvis de ikke havde dom.
- De får behandling, både mod psykisk sygdom og misbrug, og de fastholdes i behandling.
- Foranstaltningsdømte har sjældnere recidiv af kriminalitet end andre dømte.

Radikalisering

Skoleskyderi i Odense

PSP, før 115a, fredag eftermiddag

- Kontaktet af politi, styregruppemedlem af PSP-Odense
- Politi modtaget henvendelse fra skole om 18-årig elev
- Han havde en uge forinden, i forvirret tilstand, smidt detaljerede planer om skoleskyderi på studievejlederens skrivebord, og derefter gået derfra, ikke set siden

Skolen havde ikke underrettet forældrene om

- Henvendelse fra værtsfamilie
- Ændring af hans funktionsniveau gennem måneder (fravær, påvirkethed, adfærd)
- Eller de konkrete planer

Politiets overvejelser

- Planer var konkrete og detaljerede
- Men drengen var ikke i forvejen kendt af politiet
- Hele historien var mærkelig
- Drengen var myndig, man kunne ikke kontakte forældrene, 115a ikke vedtaget
- Men man kunne bruge PSP

Psykiatriens overvejelser

- Behov for umiddelbar afklaring
- Mistanke om psykisk sygdom
- Behov for, uanset, at underrette forældrene, der desværre ikke kunne kontaktes
- Problemer med afklaring af regi

Problemer

- Forældre, med god ret, krænkede
- Psykiatrien uenige
- Poliiti tålmodige og forstående, men vedholdende.
- Der forelå et strafbart forhold, og der havde foreligget en trusselssituation
- Afklarende møde

Krudttønden

Indsat i Ringe Statsfængsel

- Der givet udtryk for radikaliserede synspunkter
- Men ingen havde handlet på dem
- Havde talt med, eller ved nærmere overvejelse ikke talt med, imam.
- Men med absolut sikkerhed ikke talt med psykiater.

Selvmordsbomber

Indberetning til PET

- Indlagt på retspsykiatrisk afdeling fra fængsel, §78-afsoner
- I fængsel, og på afdelingen, psykotisk, mente at være "profet", at skulle "frelse", var aggressiv, missionerende. Tidligere vanekriminel, og ikke religiøst interesseret.
- Blev apsykotisk, men tillukket og afvisende.

Velkandt patient

Pludselig fredagsbøn

- Ellers kendt som seksuelt grænseoverskridende, kriminel, misbrugende, tungt begavet.
- Men hvad hvis det var en kristen vækkelse?

Sundhedsstyrelsen, 2008

- Behandling i psykiatrisk regi:
- Patienter med kroniske psykoser, som er svært adfærdsforstyrrede og med omfattende og kaotisk misbrug
- Samt patienter med kroniske psykoser, som har rimelig tilpasset adfærd og stabiliseret/velbehandlet misbrug